

Elkaar beter leren kennen en grenzen slechten

Het samenwerkingsverband is samen met kinderopvang, primair onderwijs, voortgezet onderwijs, wijkteams en ROC's grenzen aan het slechten in de onderlinge samenwerking. De partijen werken samen aan het Regioplan Zorg-Onderwijs. Hans Kruijssen is netwerkregisseur en licht proces, doelen en de voortgang toe.

Het Regioplan Zorg-Onderwijs heeft als doel een betere samenwerking tussen zorg en onderwijs in de Kop. Hans Kruijssen, netwerkregisseur en procesbegeleider: "Eind 2019 en begin 2020 heb ik verschillende interview- en gespreksrondes gehouden met kinderopvang, primair onderwijs, voortgezet onderwijs, wijkteams en ROC's, om te inventariseren welke vraagstukken er in de samenwerking aan de orde zouden moeten komen. Uiteindelijk rolden er daar drie uit waar we mee aan de slag zijn gegaan. Een mooi proces: de agenda is niet bestuurlijk bepaald, maar door mensen in de praktijk bedacht."

De drie vraagstukken waar Kruijssen het over heeft zijn allereerst het omschrijven van het grijze gebied van regelgeving en het ontwikkelen van meer eenduidig regionaal beleid; daarnaast de aansluiting van de wijkteams op kinderopvang en onderwijs en tot slot de ontwikkeling van onderwijs-zorgarrangementen.

Hans Kruijssen

Vraagstuk 1:

Omschrijven van het grijze gebied van regelgeving bij ondersteuningsbehoeften van leerlingen en het ontwikkelen van meer eenduidig regionaal beleid

Kruijssen: "Als je de onderwijs- en zorgwetten analyseert, zie je dat hetzelfde type ondersteuning mogelijk is vanuit meerdere wetten. Die wetten verschillen in specificering van de ondersteuningsbehoeften, er is geen eenheid van taal en ze worden niet concreet. De wet- en regelgeving vermeldt wel dat er raakvlakken zijn, maar doet geen uitspraken over de verantwoordelijkheidsverdeling. Daardoor krijg je 'gedoe' over wie dat moet betalen, in plaats van dat het gaat om de vraag: hoe gaan we dat oplossen? In een aantal regio's in Nederland zijn ze al verder in de samenwerking en lossen ze dat met elkaar op, zoals Foodvalley en Oost-Achterhoek. In een aantal webinars zijn mensen uit de Kop in gesprek gegaan met mensen uit die regio's. Opvallend is daar dat ze daar in het grijze gebied altijd aan co-financiering doen. In Oost-Achterhoek wordt alles 50-50 betaald."

Om kinderen goed te helpen moet je het niet eerst over geld hebben, maar het samen eens zijn over het probleem. In Foodvalley hebben ze een model waarin helder is uitgewerkt wanneer iets in een grijs gebied valt, en wanneer welke andere wet van toepassing is. Zo'n model kan enorm helpen om disputen te beslechten. Nog iets dat onvoldoende is geregeld in de Kop is het samen verantwoordelijk zijn van onderwijs en wijkteams voor de onderwijs-ondersteuningsbehoefte van een kind. Wijkteams ervaren nu nog vaak dat ze onvoldoende of zelfs niet betrokken

zijn, dat kan beter. Samengevat: idealiter stellen onderwijs en wijkteam samen vast wat nodig is. Als het zorgaanbod in een grijs gebied valt, vindt er co-financiering plaats tussen onderwijs en gemeente. Daarvoor moeten we helder krijgen wanneer het aanbod in een grijs gebied valt. Bij de werkwijze moeten kind en ouders vanaf het eerste moment betrokken worden. Deze uitgangspunten vormen de basis voor een te ontwikkelen model in de Kop: integrale samenwerking. Een werkgroep gaat dit model in de komende periode uitwerken."

Vraagstuk 2:

Aansluiting van de wijkteams op kinderopvang en primair onderwijs

Kruijssen: "Dit punt is het meest intensief. Om die aansluiting van wijkteams op kinderopvang en onderwijs in gang te zetten, is per gemeente een werkgroep geformeerd met vertegenwoordigers vanuit alle geledingen: schoolmaatschappelijk werk, leerplicht, het wijkteam, een IB'er en een directeur vanuit het primair onderwijs en twee vertegenwoordigers uit de kinderopvang. Per gemeente heb ik naar aanleiding van voorgesprekken een startdocument opgesteld met belangrijke knelpunten. Deze werkgroepen zijn in januari gestart en medio maart afgerond. Zij zijn vijf keer bij elkaar gekomen (via videobellen, red.) en terugkijkend hebben we aardig wat bereikt. Alle deelnemers waren er steeds en de bereidheid om beter samen te werken was groot."

Helderheid

"In zowel Den Helder, Schagen als in Hollands Kroon

was de grote gemene deler de behoefte aan helderheid tussen de partijen onderling: wat mag ik verwachten en wie doet nu eigenlijk wat? Nergens staat dat beschreven. In Schagen en Den Helder was de rol van schoolmaatschappelijk werk niet goed duidelijk als schakel tussen school en het wijkteam.

Het belangrijkste wat de deelnemers teruggeven is dat zij veel meer inzicht hebben in elkaars werkwijze en doorlooptijden. Die hebben we in een stroomschema helder gemaakt. In Schagen en Den Helder hebben we ook de positie van schoolmaatschappelijk werk duidelijk gemaakt. Schoolmaatschappelijk werk is het eerste aanspreekpunt voor scholen; zij zijn de oren en ogen van het wijkteam. De wijkteams zijn nergens direct aan scholen verbonden, maar het schoolmaatschappelijk werk is in deze gemeenten nu stevig geïntegreerd als eerste aanspreekpunt en is geïntegreerd in het werkproces. Wat we voor scholen helder hebben gemaakt is wanneer ze iets mogen terugverwachten. Ze weten nu hoeveel tijd

Vervolg op pag. 12

'Een mooi proces: de agenda is niet bestuurlijk bepaald, maar door mensen in de praktijk bedacht'

Hoe geven we met elkaar uitvoering aan de regionale agenda Zorg en Onderwijs?

Urgentie

Inventariseren

Prioriteren

Agenderen

ACTIE!

Elkaar beter leren kennen en grenzen slechten (vervolg)

Vervolg van pag. 11

wijkteams nodig hebben om iets voor elkaar te krijgen en op welke wijze zij betrokken worden als partner in het proces als kind of gezin hulp ontvangen. Dat betere begrip levert respect op."

Scholen betrekken

"Waar de wijkteams op dit moment, naar aanleiding van de werkgroepgesprekken mee bezig zijn, is de positie van het onderwijs als samenwerkingspartner verankeren in hun werkprocessen. Hiermee zorgen ze ervoor dat scholen beter betrokken worden. Overigens is hiervoor altijd toestemming van de ouders nodig. Dit proces van verankering kost tijd; de wijkteamconsulenten moeten het integreren in hun werkwijze en dat is niet van de ene op de andere dag gebeurd. We zijn procesmatig aan het vastleggen hoe een school betrokken wordt, waar partijen elkaar op kunnen aanspreken. Kortom, we leggen afspraken vast om basis te kunnen leggen voor wederkerigheid tussen school en het wijkteam.

Ook zijn er afspraken gemaakt om aan te sluiten bij het overleg van IB'ers en directie door het schoolmaatschappelijk werk en het wijkteam, om te blijven reflecteren op de samenwerking. We zijn nu in overleg met het samenwerkingsverband over hoe we de samenwerking gaan bestendigen en doorontwikkelen. Hierbij wordt gedacht aan webinars per gemeente die nog voor de zomervakantie plaatsvinden. Daarnaast is de kans groot dat er een projectleider komt die verantwoordelijk is voor de borging van afspraken en de doorontwikkeling van de samenwerking."

Texel

Texel volgt in dit proces zijn eigen pad. Door continuïteitsproblemen zijn niet alle geplande werkgroepbijeenkomsten doorgedaan. Texel heeft aangegeven in eigen tempo door te gaan met dit proces.

Vraagstuk 3:

De ontwikkeling van onderwijs-zorgarrangementen

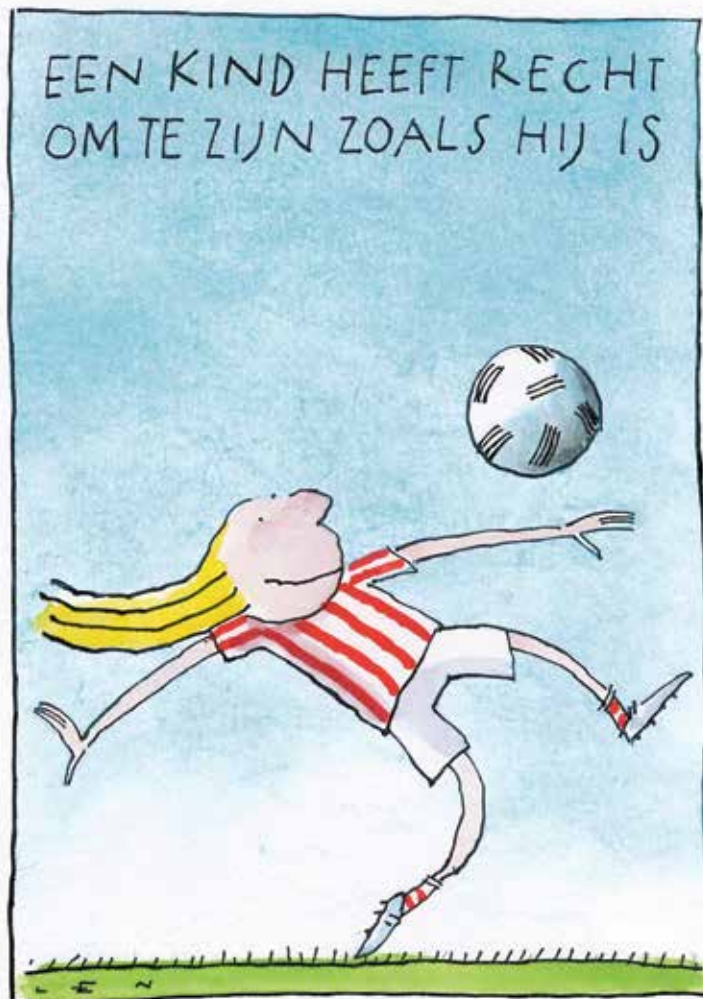
Kruijssen: "Voor de doelgroep van kinderen in het speciaal onderwijs is er nu niet altijd een passend aanbod voorhanden, terwijl er wel behoefte is aan goede onderwijs-zorgarrangementen. Het samenwerkingsband heeft een conceptprojectplan voor het terugdringen van het aantal thuiszitters en wil daar komend schooljaar mee aan de slag. Het idee is dat er een onderwijs-zorgarrangement wordt aangeboden op 1 schoollocatie, als pilot. De hulp wordt daar geïntegreerd aangeboden. Deze pilot gaat twee jaar lopen en is nu in voorbereiding. Er wordt met gemeentes over dit plan ge-

sproken en volgens de eerste geluiden ondersteunen ze het. Het goede hiervan is dat de leerlingen op een school blijven, en dat de hulp daaromheen wordt georganiseerd. Het onderwijs komt daardoor veel meer centraal te staan dan op zorgboerderijen. De pilot vindt straks op 1 locatie plaats, maar het doel is uiteindelijk zoveel mogelijk kinderen thuis nabij onderwijs en zorg te kunnen geven."

Spanningsveld autonomie en samenwerking

Kruijssen sluit af: "Wat overall speelt is: lukt het om op regionaal niveau afspraken te maken? Er is namelijk ook behoefte aan lokale autonomie per gemeente. Ik voel als netwerkregisseur die spanning tussen die behoefte aan autonomie en de noodzaak voor regionale afspraken. De tijd zal leren hoe dit zich gaat ontwikkelen."

In een volgende KopKrant komen we terug op de vorderingen rond het Regio-plan Zorg-Onderwijs.

©Janusz Korczak Stichting, Len Munnik, www.korczak.nl

Inkopper

Koppen op het scherm

Zoom, Teams, Meet, ik heb er steeds minder mee. Het beperkt me. Vaak denk ik bij een bijeenkomst: 'Laat maar, het komt later nog wel een keer.' Vooral als er creatief denken wordt gevraagd, haak ik af. De koppen op het scherm leiden me af. Wat is iedereen in de tussentijd aan het doen? En dan heb ik natuurlijk ook mijn eigen beeld voortdurend op het scherm. Camera te hoog? Even bijstellen. Is de achtergrond verantwoord? Misschien toch even wegdraaien van dat pikante schilderij. Soms kijk ik naar buiten, het zijn de beste momenten om na te denken. Maar wat zullen de anderen denken?

Live heb ik dat zelden. Ik kan me niet voorstellen, dat dit bij kinderen anders is. Met alle soms premature conclusies van de leerkracht tot gevolg. 'Je bent er niet bij, Sam.' 'Jawel hoor, maar ik werd even afgeleid door mijn zus.' In de klas gaat dat natuurlijk ook zo, maar dan valt het minder op. Interpreteren van luistergedrag is sowieso lastig. De een kijkt naar buiten, de ander tekent droedels of kauwt op zijn pen. Je hebt er die zitten te draaien of het liefst heen en weer lopen (mag niet) en sommigen luisteren het meest actief door zelf vragen te stellen (lastig, houdt mijn verhaal op).

En zo openbaren zich de verschillen tussen kinderen eens te meer. Ik ken flink wat kinderen, die als een speer gaan bij digitaal onderwijs. Ze voelen zich niet langer geremd door de leerkracht en zijn in een uur verder dan anders op de hele dag. Schrijvende gevallen zijn er ook; zij hebben geen 'eigen' plek en concentreren is schier onmogelijk met al die familieleden in de buurt of ze blijven geheel onder de radar. Eén ding hebben ze gemeen, het gemis aan sociale contacten. Nu de scholen weer grotendeels draaien, komt het op analyseren aan. Wie heeft wat nodig? Dat is iets anders dan standaard uitgaan van achterstand.

En een analyse op school- en leerlingniveau vraagt de minister deze maand en vervolgens een beredeneerde en onderbouwde keuze maken. Tot zover een redelijke eis om in aanmerking te komen voor een deel van de 8,5 miljard voor de komende 2,5 jaar. Het idee om dit op schoolniveau te laten vaststellen deugt ook. Maar dan komt de toevoeging 'om achterstanden weg te werken' en steigert het halve onderwijsveld. Hier manifesteert zich het verschil in visie op leren en ontwikkelen. Gaan we uit van de leerling of van de leerstof? Voor dit schooljaar zal het om zo'n € 700 per leerling gaan. Wat mij betreft hoeven we die niet gelijk te verdelen. Maak slimme keuzes, ook voor de 'speerganger', klaag niet en geniet ervan.

Ruud Musman